

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Технологій та обладнання переробних і харчових виробництв

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) Вячеслав ПАДАЛКА
«31» січня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(вибіркова навчальна дисципліна)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

освітньо-професійна програма **Машини і засоби механізації
сільськогосподарського виробництва**

спеціальність **133 Галузеве машинобудування**

галузь знань **13 Механічна інженерія**

освітній ступінь **Магістр**

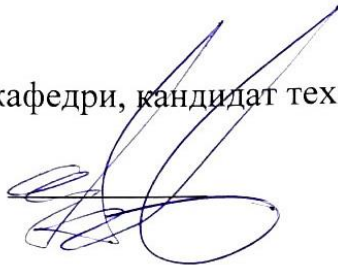
Полтава
2022/2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва спеціальності 133 Галузеве машинобудування

Мова викладання – державна.

Розробник: ІВАНОВ Олег, доцент кафедри, кандидат технічних наук, доцент

«31» січня 2022 року

(Олег ІВАНОВ);)

Схвалено на засіданні кафедри Технологій та обладнання переробних і харчових виробництв протокол № 5 від «31» січня 2022 року

Затверджено завідувачем кафедри
«31» січня 2022 року

(Вячеслав ПАДАЛКА);)

Погоджено гарантом освітньої програми
Машини і засоби механізації
сільськогосподарського виробництва
«31» січня 2022 року

(Володимир КОВБАСА)

Схвалено головою НМР
спеціальності «Галузеве машинобудування»

(Станіслав ПОПОВ)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин –	120
Кількість кредитів –	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Вибіркова
Рік навчання (курс)	1
Семестр	I
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
в т.ч. індивідуальні завдання (КР) (годин)	–
Вид підсумкового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: іноземна мова в механічній інженерії, основи творення машин.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти теоретичних та практичних знань стосовно вирішення на професійному рівні завдань у сфері правового регулювання відносин, що відносяться до інтелектуальної власності.

Основні завдання навчальної дисципліни: є *методичне* - ознайомлення здобувачів ступеня вищої освіти з правилами та підходами до захисту і комерційної реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності; *пізнавальне* – формування знань про національні та міжнародні системи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та практичне використання знань про правову охорону об'єктів інтелектуальної власності у професійній діяльності, *практичне* – вміння здійснювати фаховий патентний пошук по відкритим інформаційним джерелам за сформованими критеріями, оформлювати матеріали заявок для реєстрації своїх прав на об'єкти промислової власності та авторського права та мати практику ведення діловодства з національними та міжнародними органами реєстрації та захисту прав об'єктів права інтелектуальної власності.

Компетентності:

Загальні:

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові:

- Здатність створювати нові техніку і технології в галузі механічної інженерії.
- Здатність створювати і вміння захищати інтелектуальну власність.

Програмні результатами навчання:

ПРН6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.

Методи навчання:

- словесні (лекція, розповідь-пояснення);
- наочні (ілюстрування, демонстрація);
- практичні (практичні роботи, конспектування).

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Система інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність (ІВ) означає закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній, художній та інших сферах. Це виключні права на результат творчої праці – об'єкт інтелектуальної власності, який відповідає встановленим критеріям, оформлений у певних документах та захищений законом про охорону інтелектуальної власності, патентом або свідоцтвом, іншим охоронним документом.

Особливістю інтелектуальної власності є те, що вона складається з двох половин: особистого немайнового права творця та майнового права на результат.

Інтелектуальна власність – це права на результати творчої діяльності, зокрема у науково-технічному та художньому прояві.

Поняття „інтелектуальна власність” відноситься до об'єктів промислової власності та авторського права та суміжних прав.

Першим міжнародно-правовим документом стала Паризька конвенція про охорону промислової власності, яка була прийнята на Дипломатичній конференції в Парижі 20 березня 1883 року.

Суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до діючого законодавства чи договору.

Законодавство України в сфері інтелектуальної власності є досить молодим, і його становлення продовжується одночасно зі становленням державності і формування правової держави.

Тема 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.

Тенденції розвитку науки, культури, техніки і виробництва, особливо у другій половині ХХ століття, свідчать про те, що людство у своєму розвитку підійшло до тієї межі, коли подальший прогрес буде зумовлюватися саме розумовою діяльністю суспільства. Тобто, саме результати інтелектуальної

діяльності будуть визначати стратегію і тактику соціально-економічного розвитку будь-якої країни.

Високий рівень інтелектуальної діяльності в країні обумовлює її політичну, економічну і територіальну незалежність.

Інтелектуальна діяльність – це результати творчої діяльності. Результати інтелектуальної діяльності обов'язково мають відповідати встановленим вимогам закону. Лише за цієї умови результати інтелектуальної діяльності можуть стати об'єктами правової охорони.

Інтелектуальна власність за сучасних умов є одним з наймогутніших стимуляторів прогресу у всіх галузях розвитку суспільства.

У нашій державі винахідницька діяльність регулюється: Законом України „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі від 1 червня 2000 року зі змінами і доповненнями та Цивільним Кодексом України.

Тема 3. Система управління інтелектуальною діяльністю.

Основні засади державного управління інтелектуальною діяльністю визначаються Конституцією України. Конституція України надає кожному, хто проживає в її межах, право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Безпосереднє керівництво інтелектуальною діяльністю в Україні здійснює Кабінет Міністрів України, який визначає державну політику в цій галузі суспільної діяльності.

Держдепартамент проводить єдину державну політику у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. Він здійснює роботи по удосконаленню законодавчої і нормативної бази, міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності, забезпечення умов для введення інтелектуальної власності до господарського обороту, підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності, взаємодії з громадськими організаціями тощо.

До структури системи правової охорони інтелектуальної власності необхідно віднести й ряд суспільних і недержавних організацій, діяльність яких спрямована на взаємодію авторів, правовласників і державних органів у питаннях правової охорони і захисту інтелектуальної власності.

Основою міжнародної системи інтелектуальної власності є:

- Паризька Конвенція про охорону промислової власності;
- Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків;
- Договір про патентну кооперацію (договір РСТ);
- Лісабонська угода про охорону місць походження та їх міжнародної реєстрації;
- Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів;
- Договір ВОІВ по авторському праву;
- Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення тощо.

Адмініструє ці договори ВОІВ.

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності.

В Україні встановлена єдина форма правової охорони винаходів, корисних моделей і промислових зразків – патент.

Патент – це юридичний документ, виданий заявнику на винахід, корисну модель чи промисловий зразок, що відповідає умовам патентоспроможності і підтверджує авторство, пріоритет і право власності на зазначені об'єкти.

Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки регламентуються законами України: „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, „Про охорону прав на промислові зразки”, а також низкою підзаконних актів: положень, правил, інструкцій, що розроблені Державним департаментом інтелектуальної власності.

Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Правова охорона сортів рослин Охороняються Законом України „Про охорону прав на сорти рослин” (2001 р.). Охоронним документом, що закріплює права суб'єктів права на сорт рослин, є патент.

Правова охорона топографій інтегральних мікросхем Ці права охороняються Законом України „Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем” (1997 р.).

Об'єкт охорони – топографія інтегральних мікросхем – це зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми і з'єднань між ними Порядок оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію регламентований „Методичними рекомендаціями про порядок складання, подачі і розгляди заяви на раціоналізаторську пропозицію”, затверджена наказом Державного патентного відомства України від 27 квітня 1995 року.

Тема 6. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

Авторські права і суміжні права охороняються Законом України „Про авторське право і суміжні права”. Цей закон охороняє особисті (немайнові) і майнові права авторів і їхніх правонаступників, пов'язані зі створенням і використанням творів науки, літератури і мистецтва (авторське право), а також прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (суміжні права).

Власник авторського права для одержання свідоцтва про авторство на оприлюднений твір, у будь-який час протягом терміну охорони авторського права може його зареєструвати в офіційних державних реєстрах.

Охорона майнових прав авторів на Україні діє протягом всього життя автора і 70 років після його смерті. Дія терміну охорони починається з першого січня року, що наступає за роком, у якому мали місце юридичні факти.

Тема 7. Охорона прав на об'єкт інтелектуальної власності за кордоном.

Законодавство України, як і будь-якої іншої країни, регулює відносини в сфері промислової власності тільки своєї країни. Тому патент, отриманий в Україні, має силу тільки на території України. Якщо ж заявник хоче одержати правову охорону в інших країнах, він повинен одержати її в кожній з цих країн.

Будь-який громадянин України має право запатентувати винахід, корисну модель, промисловий зразок у зарубіжних державах. До подачі заявки на одержання охоронного документа за кордоном заявник зобов'язаний подати заявку до Укрпатенту та інформувати його про свій намір здійснити таке патентування.

При цьому, якщо патентування винаходу здійснюється за процедурою Договору про патентну кооперацію (РСТ), то міжнародна заявка подається до Укрпатенту. Патентування за кордоном здійснюється, як правило, через посередника – патентного повіреного України.

Охорона авторських прав за кордоном здійснюється у відповідності до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (1886 р.), до якої приєдналася Україна у жовтні 1995 року.

Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.

Після того, як об'єкт інтелектуальної власності створений і охоронним документом закріплені на нього права, настає важливий етап у його життєвому циклі – включення в господарський оборот. Саме на цьому етапі об'єкт інтелектуальної власності приносить право власнику прибуток чи іншу користь, власне те, заради чого він і був створений.

Знайшовши факт порушення своїх прав, власник повинен, у першу чергу, звернутися до конкурента, указавши йому на наявність своїх прав. Для цього можна направити конкуренту лист, щоб порушник не зміг згодом посилатися на своє незнання. Діючим засобом запобігання порушення прав є переговори. Якщо переговори не приведуть до позитивного результату, можна передати рішення питання до суду.

Адміністративна відповідальність за порушення прав полягає в накладенні на порушників штрафу з конфіскацією виготовленої продукції, знарядь виробництва і сировини, чи без цього.

Тема 9. Економіка інтелектуальної власності.

Активи підприємства складаються з матеріальних активів, до яких відносять рухоме, нерухоме майно і оборотні кошти, а також з нематеріальних активів – в основному, прав. Насамперед, це права власності на ОІВ, права користування природними ресурсами (землею, водою, надрами), а також права користування економічними, організаційними й іншими перевагами і пільгами: податковими пільгами, місцем на товарній біржі.

В Україні основними нормативно – правовими актами, що регулюють правовідносини, які стосуються нематеріальних активів, є: Закон України „Про оподаткування прибутку підприємства” (1997 р.); „Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні”, затверджене постановою Кабінету Міністрів України; „Указівки по організації бухгалтерського обліку в Україні”, затверджені наказом Міністерства економіки України, а також Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” .

Тема 10. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.

Метою комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності є отримання прибутку за рахунок використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві або продажу чи передачі прав на їх використання іншим юридичним чи фізичним особам.

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності – це взаємовигідні (комерційні) дії всіх учасників процесу перетворення результатів інтелектуальної праці в ринковий товар з метою отримання прибутку чи іншої ринкової вигоди.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	прак.р.	с.р.
Тема 1. Система інтелектуальної власності.	11	2	4	5
Тема 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	10	0	0	10
Тема 3. Система управління інтелектуальною діяльністю.	11	2	4	5
Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності.	22	4	8	10
Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	12	2	0	10
Тема 6. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.	12	2	0	10
Тема 7. Охорона прав на об'єкт інтелектуальної власності за кордоном.	12	2	0	10
Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.	9	0	4	5
Тема 9. Економіка інтелектуальної власності.	14	0	4	10
Тема 10. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.	7	2	0	5
Усього годин	120	16	24	80

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Загальні положення права інтелектуальної власності та авторського права.	4	
2	Тема 3. Практичне заняття 2. Загальне та спеціалізоване законодавство України в сфері інтелектуальної власності.	4	
3	Тема 4. Практичне заняття 3. Патентна інформація	2	
4	Тема 4. Практичне заняття 4. Пошук патентної	2	

	інформації в глобальній мережі.	
5	Тема 4. Практичне заняття 5. Оформлення бланків заявки на отримання охоронного документа на об'єкт промислової власності та авторського права	4
6	Тема 8. Практичне заняття 6. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	4
7	Тема 9. Практичне заняття 7. Економіка інтелектуальної власності	4
	Разом	24

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма (181ХТ_мд_2021)
1	Тема 1. Система інтелектуальної власності.	5
2	Тема 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	10
3	Тема 3. Система управління інтелектуальною діяльністю.	5
4	Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності.	10
5	Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	10
6	Тема 6. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.	10
7	Тема 7. Охорона прав на об'єкт інтелектуальної власності за кордоном.	10
8	Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.	5
9	Тема 9. Економіка інтелектуальної власності.	10
10	Тема 10. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.	5
	Разом	80

8. Індивідуальне завдання

Не передбачено.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання
ПРН6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.	Практичний контроль Усний контроль

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Теми занять	Програмні результати	Разом
	ПРН6	
Тема 1. Система інтелектуальної власності.	+	1
Тема 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	+	1
Тема 3. Система управління інтелектуальною діяльністю.	+	1
Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності.	+	1
Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	+	1
Тема 6. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.	+	1
Тема 7. Охорона прав на об'єкт інтелектуальної власності за кордоном.	+	1
Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.	+	1
Тема 9. Економіка інтелектуальної власності.	+	1
Тема 10. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.	+	1
Разом	10	10
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	100	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	60	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється на лекційних та практичних заняттях впродовж семестру у формі опитування та перевірки напрацьованих здобувачем робочих матеріалів за окресленими темами навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться на завершальному етапі при проведенні тестування за темами самостійної роботи та представлення оформлених матеріалів заявки на отримання охоронного документа на об'єкт промислової власності.

Семестровий контроль – оцінювання рівня засвоєння здобувачем вищої освіти всього обсягу навчальної дисципліни проводиться у формі заліку.

10. Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання						Разом	
	Виконання практичних занять та їх захист		Розв'язування тестів		Заявка на об'єкт ПВ			
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 6	40	48	0	20	0	20	60	100
Разом	40	48	0	20	0	20	60	100

Форми поточного контролю знань здобувачів вищої освіти:

Проведення та захист практичних занять (мінімально 0 балів – максимально 4 бали):

– *нуль балів* отримує здобувач при своїй відсутності під час проведення практичного заняття;

– *один бал* надається здобувачу за присутність на практичному занятті та активній діяльності в обговоренні навчальних питань.

– *три бали* отримує здобувач при охайному та грамотному оформленню матеріалів практичного завдання.

– *чотири бали* нараховується здобувачеві при проведенні захисту практичного заняття в разі глибокого розуміння теоретичних питань згідно теми практичного заняття, надає чітку оцінку практичного значення отриманих знань.

Виконання завдань самостійної роботи здобувача контролюється шляхом проведення контрольних тестувань за темами самостійної роботи та за якістю.

Кожне тестове завдання містить в собі 16 питань теоретичного характеру, при цьому успішна, повна та розгорнута відповідь на кожне питання дозволяє здобувачу отримати *тридцять два бали*.

Оцінювання за кожне питання здійснюється за наступною шкалою:

– *нуль балів* зараховується здобувачів у випадку неправильної відповіді та повної відсутності знань термінології та нездатності провести тлумачення понять та дефініцій;

– *1 бал* – здобувач неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок студент здобувач помилки;

– *2 бали* – здобувач правильно, чітко і логічно і повно відповідає на всі стандартизовані питання самостійної роботи. Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє знання практичних навичок.

Підготовка та подача матеріалів заявки на отримання охоронного документа на об'єкт промислової власності (мінімально 0 балів – максимально 20):

0 балів – здобувач не підготував та не спрямував матеріали заявки до національного органу реєстрації та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності;

20 балів – здобувач сформував повний комплект матеріалів заявки зі спрямуванням їх на реєстрацію до національного органу інтелектуальної власності та отримав позитивний висновок про можливість державної реєстрації охоронного документа на об'єкт промислової власності.

11.Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання та захист ПЗ	Тестування	Заявка на об'єкт ПВ	
Тема 1. Система інтелектуальної власності.	8			8
Тема 2. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	0			0
Тема 3. Система управління інтелектуальною діяльністю.	8			8
Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності.	16			16
Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	0			0
Тема 6. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.	0			0
Тема 7. Охорона прав на об'єкт інтелектуальної власності за кордоном.	0			0
Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.	8			8
Тема 9. Економіка інтелектуальної власності.	8	32	20	60
Тема 10. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.	0			0
Разом	48	32	20	100

12.Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Законодавство України про інтелектуальну власність: Збірник нормативно-правових актів. Харків, 2007. 248 с.
2. Іванова В. В. Інтелектуальний бізнес. Суми, 2021. 327 с.
3. Коссак В.М., Якубовський І.Є. Право інтелектуальної власності. Київ, 2007. 206 с.
4. Мироненко В.П., Павловська Н.В. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення. Київ, 2007. 264 с.
5. Підпригора О.А., Святоцький О.Д. Право інтелектуальної власності. Київ, 2006. 622 с.
6. Stephen Johnson (2011) *Guide to Intellectual Property: What it is, How to Protect it, How to Exploit it*. Stamford: The Economist.

Допоміжні

1. Жаров В. О. Інтелектуальна власність в Україні: правові аспекти набуття, здійснення та захисту прав. Київ, 2000. 187 с.
2. Крайнів, П. П. Патентування винаходів в Україні: монографія Київ, 2000. 340 с.
3. Меняйло Л. А. Економіка інтелектуальної власності: використання і передача прав на об'єкти інтелектуальної власності. Київ, 2000. 168 с.
4. Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід (корисну модель) : зб. нормативних актів з питань промислової власності. Київ, 1998. С. 134–169.
5. Правила составления, подачи и рассмотрения заявки на выдачу патента на изобретение // Интеллектуальная собственность. 2000. № 2. С. 54–109.

13. Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) – www.ukrpatent.org.
2. Official cite of World intellectual property organization – www.wipo.int.
3. Official cite of European Patent Office – www.epo.org.
4. Official cite of United States Patent and trademark office – www.uspto.gov.
5. Офіційний сайт Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» Управління патентно-інформаційних послуг – <http://iii.ua/uk>